

Seat No. : _____

ND-122

November-2018

M.A., Sem.-III

**501 : Economics
(Growth & Development-I)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નનો નંબર પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે જ લખવાં.

1. (A) આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકો સવિસ્તાર સમજાવો. 14
- અથવા**
- “વસ્તી વૃદ્ધિ આર્થિક વિકાસના સાધન તરીકે” સવિસ્તાર સમજાવો.
- (B) એક-બે લીટીમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ચાર) 4
- (1) વૃદ્ધિનો અર્થ શું છે ?
- (2) વિકાસ એટલે શું ?
- (3) “જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો સૂચકાંક (PQLI)” એટલે શું ?
- (4) વસ્તી સંક્રમણનો અર્થ જણાવો.
- (5) જન્મદરના નિર્ણાયક પરિબલો કયા છે ?
- (6) વસ્તી-વિસ્ફોટનો અર્થ શું છે ?
2. (A) આર્થિક વિકાસ પર રિકાર્ડોના મંતવ્યો-સવિસ્તાર સમજાવો. 14
- અથવા**
- શુમ્પીટરના આર્થિક વિકાસના સિદ્ધાંતની ટીકાત્મક ચર્ચા કરો.
- (B) એક-બે લીટીમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ચાર) 4
- (1) શ્રમનું વિભાજન એટલે શું ?
- (2) સ્થાવર અવસ્થાનો અર્થ શું છે ? (એડમ સ્મિથ પ્રમાણે)
- (3) અધિશેષ મૂલ્યનો અર્થ જણાવો.
- (4) મૂડી સર્જન એટલે શું ?
- (5) માર્ક્સના આર્થિક વિકાસના સિદ્ધાંતની કોઈ બે મર્યાદાઓ જણાવો.
- (6) સ્થાવર અવસ્થા એટલે શું ? (રીકાર્ડો પ્રમાણે)

3. (A) આર્થિક લેવિસના આર્થિક વિકાસના સિદ્ધાંતની ટીકાત્મક ચર્ચા કરો. 14

અથવા

તીવ્ર આર્થિક વિકાસની વ્યૂહરચના તરીકે અસમતોલ વિકાસના સિદ્ધાંતની ચર્ચા કરો.

- (B) એક-બે લીટીમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (1) અસમતુલિત વિકાસનો અર્થ શું છે ?
- (2) અધિશેષ મૂલ્યનો અર્થ જણાવો.
- (3) બાહ્યતાઓનો અર્થ શું છે ?
- (4) મોટો ધક્કો એટલે શું ?
- (5) ફાઈ-રેનીસ મોડેલની કોઈપણ બે ટીકાઓ જણાવો.

4. (A) આર્થિક વિકાસમાં ખેતીક્ષેત્રનો ફાળો સવિસ્તાર સમજાવો. 14

અથવા

ખેતીક્ષેત્રે નીચી કાર્યક્ષમતા અને નીચી ઉત્પાદકતાના કારણો સવિસ્તાર ચર્ચો.

- (B) એક-બે લીટીમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (1) ઔદ્યોગિકરણનો અર્થ શું છે ?
 - (2) વૈશ્વિકરણ એટલે શું ?
 - (3) ટકાઉ ખેતીનો અર્થ જણાવો.
 - (4) ઔદ્યોગિકરણ માટેના કારણો દર્શાવો.
 - (5) ઉત્પાદકતાનો અર્થ શું છે ?
-

Seat No. : _____

ND-122

November-2018

M.A., Sem.-III

**501 : Economics
(Growth & Development-I)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Write the question no. as per the question paper.

1. (A) Explain in detail indicators of economic development. **14**

OR

“Population as a source of economic development.” Explain in detail.

- (B) Answer in **one** or **two** lines : (any **four**) **4**

- (1) What do you mean by growth ?
- (2) What is development ?
- (3) What is PQLI (Physical Quality of Life Index) ?
- (4) Give the meaning of demographic transition.
- (5) What are the determinants of birth-rate ?
- (6) What do you mean by population explosion ?

2. (A) Explain in detail Ricardo’s views on economic development. **14**

OR

Critically analyse Schumpeterian theory of economic development.

- (B) Answer in **one** or **two** lines : (any **four**) **4**

- (1) What is division of labour ?
- (2) What do you mean by stationary state (According to Adam Smith) ?
- (3) Give the meaning of surplus value.
- (4) What is capital accumulation ?
- (5) Point out any two limitations of Karl Marx’s theory of economic development.
- (6) What is stationary state (According to Ricardo) ?

3. (A) Critically analyse Arthur Lewis theory of economic development. **14**

OR

Discuss the doctrine of unbalanced growth as a strategy for rapid economic development.

- (B) Answer in **one** or **two** lines : (any **three**) **3**

- (1) What do you mean by balanced growth ?
- (2) Give the meaning of Economic surplus.
- (3) What is the meaning of externalities ?
- (4) What is Big Rush ?
- (5) Point out any two criticisms of Fei-Ranis model.

4. (A) Explain in detail role of agriculture in economic development. **14**

OR

Discuss in detail reasons of low efficiency and productivity in agriculture.

- (B) Answer in **one** or **two** lines : (any **three**) **3**

- (1) What do you mean by Industrialization ?
 - (2) What is Globalisation ?
 - (3) Give the meaning of sustainable agriculture.
 - (4) Point out the reasons of industrialization.
 - (5) What do you mean by productivity ?
-